

Вербальна категоризація емоції гніву у ракурсі теорії побудови перспектив

Данильченко Ірина Валеріївна

(Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)

iryna.danylchenko@ndu.edu.ua

Категоризація емоцій

They were annoyed / angry / infuriated.

Ословеснення емоції супроводжується двома труднощами:

1) Яким чином члени емотивної категорії структуровані в її межах?

*Deering was clearly **angry**; in fact, he was in a **fury** (Princess charming).*

2) Коли і як гнів стає іншою емоцією?

*His **anger** was ripening into full **fury**, the frustration complete, his orders useless, the crowd still swarming around the line of horsemen (A blaze of glory. Shaara, Jeff).*

Мета і метод

Мета: виявлення особливостей номінації емоцій з урахуванням когнітивних механізмів їх категоризації.

Метод: Теорія побудови перспектив (ТПП), яка пов'язує членування світу з послідовністю орієнтування індивіда у просторі й часі.

Як формуються категоризаційні перспективи

Категорії формуються за аналогією до орієнтування індивіда у просторі й часі:

Фокус категорії

Простір – статика → основна перспектива

Час – рух → другорядна перспектива

Побудова перспектив

Рівні	Фіксовані координати	Рухомі координати	Entailments
1	R	S	фокус, діапазон
2	S	D	розширення, межі

Образ-схеми

recurring dynamic patterns of our perceptual interactions and motor programs that give coherence and structure to our experience (Johnson 1987)

Ідентифікація фокуса категорії

Anger

Merriam-Webster dictionary:

Anger is a ***strong*** feeling of *displeasure* and usually of *antagonism* *because of something wrong* or *bad*

Три фокальні ознаки:

1. інтенсивність емоції (сема '***strong***'),
2. результат емоції (семи '*displeasure*' and '*antagonism*')
3. причину (семи '*because of something*', '*wrong*' and '*bad*')

□ три виміри репрезентації категорії гніву: **скалярний (ШКАЛА)**, **каузальний (ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ)** і **результативний (ПРОТИДІЯ)**

Основна перспектива: подібність до фокуса

□ **Скалярні** характеристики гніву: предикати *grow, rise, mount, increase* etc., які репрезентують повільний рух УГОРУ:

1) *His anger was **growing** and he was losing his self-control* (Thunder and rain. Martin, Charles)

Позиція у збільшенні інтенсивності гніву: *enough, sufficient* etc.

2) *'If I get angry **enough**, the laws of physics won't apply—I'll be able to plug that damn oil leak through the power of my righteous indignation!'* (Newsweek)

Основна перспектива: подібність до фокуса

□ **Каузальні** ознаки гніву: вказівка на фізичну чи психологічну перешкоду:

*Great thinkers from Cornel West to Robert Reich are angry **about** gas and grocery **prices soaring**, the housing **market crashing** to new lows, and a stubbornly high **unemployment** rate (Newsweek 06.04.2011)*

Основна перспектива: подібність до фокуса

- ▣ **Результативні** ознаки гніву: зображення зіткнення двох однаково сильних центрів:

*Grassroots Republicans vent their anger **against** the GOP leaders while waiting for polls to open (Newsweek 23.10.13).*

Другорядна перспектива: відмінності від фокуса

□ **Скалярні** терміни градуюють гнів ВГОРУ чи ВНИЗ на ШКАЛІ:

UP

-
- wrath, ire
  - rage, fury
  - **anger**
  - *fret, annoyance, irritation, vexation, exasperation*

DOWN

Другорядна перспектива: ВІДМІННОСТІ ВІД ФОКУСА

- ▶ **Rage** is defined as an **intense** feeling of **anger** that is difficult to control or a violent **anger** (Merriam-Webster Dictionary)
- ▶ **Fury** is violent, **intense** *disordered, and often destructive* rage (Merriam-Webster Dictionary) and **extreme**, uncontrolled **anger** (Longman dictionary)
- ▶ **Wrath** is **extreme** **anger**; strong vengeful anger or indignation (Merriam-Webster Dictionary)
- ▶ **Ire** is **intense** and usually openly displayed **anger** (Merriam-Webster Dictionary)

Другорядна перспектива: ВІДМІННОСТІ ВІД ФОКУСА

- ▶ **fret** – irritation, **slight** emotional strain, a state of anxiety or **slight anger**
- ▶ **annoyance** – **slight anger**
- ▶ **irritation** – the state of feeling annoyed, impatient, or **slightly angry**, especially when something happens repeatedly or for a long time
- ▶ **vexation** – the state of being worried, annoyed or **slightly angry**
- ▶ **exasperation** – the state of being annoyed or upset

(Merriam-Webster Dictionary)

Другорядна перспектива: ВІДМІННОСТІ ВІД ФОКУСА

Temporal terms

Occasional flashes of anger enlivened subordinates, but ***constant*** anger demoralized them (Cain at Gettysburg. Peters, Ralph).

Throwing a tantrum wouldn't change anything, but she still hated the helplessness of the situation (Blood covenant Harris, Lisa)

Already a pit of resentment grew inside her (The snow child Ivey, Eowyn)

- **tantrum** - a sudden **short** period when someone, esp. a child, behaves very angrily and unreasonably
- **resentment** - a feeling of anger or displeasure that can last a **long** time

Другорядна перспектива: ВІДМІННОСТІ ВІД ФОКУСА

□ **Каузальні** характеристики гніву: специфікація перешкоди

Outrage - a strong feeling of unhappiness **because of** something bad, hurtful, or morally wrong

Indignation - anger and surprise **because** you feel insulted or unfairly treated

e.g., She jabbed his chest to stop his answer, letting her frustration and righteous indignation flow like an unstoppable river (Sweet kiss of summer).

Другорядна перспектива: відмінності від фокуса

▣ **Результативні** характеристики гніву: представлення протидії

*Congressional Democrats were still at daggers drawn with **one another**, and the president's rhetoric was becoming CPR for the Republican Party (Newsweek 23.10.13).*

Проміжна перспектива: кілька емоцій

The mixture of *anger* and *fear*: **frenzy** and **hysteria**

Перехід від *anger* до *hatred*: **spite** and **malice**

Дякую за увагу!